

**7. MA református vallásanár-nevelő, levelező  
– hittanoktató alapképzéssel**

**MINTATANTERV**

**Vallástanár-nevelő (MA) levelező szak ( hittanoktató ill. katechéta alapképzéssel) - 4 félév  
2010/11**

Tantárgy	Kód	Előfelt. kódja	Félévek			
			Kontakt óraszám/követelmény/kredit			
			1	2	3	4
<b>Szakterületi modul</b>						
<b>Bibliai sáv</b>						
Vallástörténet 1	BTHBW52	-	10/k/2			
Vallástörténet 2	BTHBW53	BTHBW52		10/k/2		
Ószöv. írásmagyarázat 3	OSZBW18		10/k/2			
Ószöv. írásmagyarázat 4	OSZBW19	OSZBW18		10/gy/2		
Újszöv. írásmagyarázat 3	USZBW38		10/k/2			
Újszöv. írásmagyarázat 4	USZBW39	USZBW38		10/gy/2		
Bibliai teológia 1 (Ósz.)	BTHBW56	-	10/k/3			
Bibliai teológia 2 (Osz)	BTHBW57	BTHBW56		10/gy/2		
Bibliai teológia 3 (Úsz)	BTHBW58	-	10/k/3			
Bibliai teológia 4 (Úsz)	BTHBW59	BTHBW58		10/gy/2		
<b>Rendszeres sáv</b>						
Dogmatörténet	DOERW14	-	10/k/2			
Dogmatika 1	DOERW16	-	10/k/3			
Dogmatika 2	DOERW17	DOERW16		10/k/3		
Filozófiatörténet 1	FILRW31		10/k/2			
Filozófiatörténet 2	FILRW32	FILRW31		10/k/2		
Egyetemes egyháztörténet 2	ETRRW51	-	10/k/3			
Egyetemes egyháztörténet 4	ETRRW53	ETRRW51		10/k/2		
<b>Gyakorlati sáv</b>						
Vallásdidaktika II. (szakmódszertan)	VPPGW47	VPPGW46			10/gy/2	
Szakmódszertani szeminárium 2	VPPGW76				5/gy/2	
<b>Szabadon választható követelmény</b>						
Gyakorló iskolai gyakorlat (60 óra)	VPPGW60	VPPGW63			60/gy/3	
<b>Szakismereti szigorlatok</b>						
Rendszeres teológiai szigorlat (dogmatika, dogmatörténet, filozófiatörténet)	DOERW01	DOERW14 DOERW17 FILRW32			-/sz/1	
Biblikus szigorlat 1 (ószöv. írásmagy., ószöv. bibliai teol.)	BTHBW02	OSZBW19 BTHBW57			-/sz/0	
Biblikus szigorlat 2 (újszöv. írásmagy., újszöv. bibliai teol.)	BTHBW03	USZBW39 BTHBW59			-/sz/0	
<b>Oraszám: 245</b>			<b>90</b>	<b>80</b>	<b>75</b>	<b>0</b>
<b>Kreditek száma: 47</b>			<b>22</b>	<b>17</b>	<b>8</b>	<b>0</b>
<b>Tanári modul</b>						
Nevelésszociológia	VPPGW68	-			10/gy/2	
Iskolaszervezetten	VPPGW69	-			5/gy/1	
Hátrányos helyzet	VPPGW70	-			10/gy/2	
Kollégiumi nevelés és lelkipozíció	VPPGW71	-			10/gy/2	
Családi kommunikáció	VPPGW73			10/gy/2		
Alkohol- és drogfüggés megelőzése	VPPGW74				10/gy/2	
Egyházszociológia	ETRRW61				10/gy/3	
Szakkoloztat 2	SPCSW02	SPCSW01				-/sz/5

			1	2	3	4
<b>Szabadon választható követelmény</b>						
Szeminárium 4	GSVS...	-			10/gy/3	
Szakedolgozat 1	SPCSW01	-			5/gy/1	
<b>Oraszám: 80</b>			<b>0</b>	<b>10</b>	<b>70</b>	<b>0</b>
<b>Kreditek száma: 23</b>			<b>0</b>	<b>2</b>	<b>16</b>	<b>5</b>
<b>Egyéni szakmai gyakorlat</b>						
Összefüggő féléves egyéni gyakorlat	VPPGW59	VPPGW47 VPPGW01				40/gy/18
Gyakorlatkísérő szeminárium	VPPGW77	VPPGW76				10/gy/2
<b>Oraszám: 50</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>50</b>
<b>Kreditek száma: 20</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>20</b>
<b>A hittanoktató (katechéta) szakképzésből jóváírható tanegységek</b>						
Valláspedagógia	VPPGW63	VPPGW54		15/k/3		
Vallásdidaktika I. (szakmódszertan)	VPPGW46			15/k/2		
Neveléstörténet	VPPGW53		10/k/2			
Neveléstan	VPPGW54		10/k/2			
Pszichológia 1 (A személyiség fejlődése)	VPPGW61		15/k/3			
Pszichológia 2 (pedagógiai)	VPPGW62	VPPGW61		10/k/3		
Valláspszichológia	VPPGW55	VPPGW61		10/k/2		
Általános didaktika 1	VPPGW64		15/k/3			
Általános didaktika 2	VPPGW65	VPPGW33 VPPGW54 VPPGW64		10/gy/2		
Egyházi és gyülekezeti kommunikáció	VPPGW57		10/gy/2			
Önismereti gyakorlat	VPPGW58			10/gy/2		
Pedagógiai-pszichológiai szigorlat	VPPGW01	VPPGW53 VPPGW54 VPPGW62 VPPGW55 VPPGW65			-/sz/1	
Szakterületi szeminárium	VPPGW78				10/gy/3	
<b>Oraszám: 140</b>			<b>60</b>	<b>70</b>	<b>10</b>	<b>0</b>
<b>Kreditek száma: 30</b>			<b>12</b>	<b>14</b>	<b>4</b>	<b>0</b>

<b>Összesítés</b>				
<b>Kontaktórák összesen: 515</b>	<b>150</b>	<b>160</b>	<b>155</b>	<b>50</b>
<b>Teljesítendő kreditek száma: 90</b>	<b>22</b>	<b>19</b>	<b>24</b>	<b>25</b>
<b>A hittanoktató (katechéta) szakképzésből jóváírható kreditek száma: 30</b>	<b>12</b>	<b>14</b>	<b>4</b>	<b>0</b>
<b>A képzés kreditkövetelménye: 120</b>	<b>34</b>	<b>33</b>	<b>28</b>	<b>25</b>

## TÁRGYLEÍRÁSOK

### I. félév

<b>BTHBW52 – VALLÁSTÖRTÉNET 1.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> I.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a vallástörténet alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástörténet és a teológia összefüggéseit, a vallásfenomenológia és vallástörténet alapfogalmait, valamint a legfontosabb bibliai és ókori vallásokat.				
<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>				
A vallástörténet mint tudomány kialakulása, helye és jelentősége a teológiai tanulmányok között. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. Vallásos alapfogalmak és életjelenségek: manaizmus, fétisizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia, a természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai, a szent fogalma; Az Ószövetség korának vallásai: sumér, asszír-babiloni, kánaáni, egyiptomi, perzsa; Az Újszövetség korának vallásai: antik mitológia, görög-római ősvallások, hellenisztikus misztériumkultuszok, gnoszticizmus.				
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>				
Az ajánlott irodalomból egy szabadon választott és az oktatóval egyeztetett könyv feldolgozása és részletes ismertetése házi dolgozat (max. 10.000 karakter) formájában.				
<b><i>Kötelező irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Herczeg Pál, <i>Vallástörténet</i>. Budapest, 1991 (és későbbi kiadások)</li> <li>▪ Hahn István, <i>Istenek és népek</i>. Budapest, 1968 (átdolgozott kiadás: 1980)</li> <li>▪ Órai jegyzetek, kiosztmányok</li> </ul>				
<b><i>Ajánlott irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ M. Eliade, <i>Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III</i>. Budapest: Osiris Kiadó, 1995-98. (egy kötetben: 2006)</li> <li>▪ J. Frazer, <i>Az aranyág</i>. Budapest: Osiris</li> <li>▪ Kákossy L., <i>Ré fiai</i>. Budapest, 1990.</li> <li>▪ Kerényi K., <i>Görög mitológia</i>. Budapest: Gondolat Kiadó, 1977. (és egyéb magyar nyelven megjelent művek „Görög mitológia” címmel)</li> <li>▪ T. Köves-Zulauf, <i>Bevezetés a római vallás és monda történetébe</i>. Budapest, 1995.</li> <li>▪ G. van der Leeuw, <i>A vallás fenomenológiája</i>. Budapest: Osiris Kiadó, 2001.</li> <li>▪ R. Otto, <i>A Szent</i>. Budapest: Osiris Kiadó, 1997.</li> <li>▪ J. Ries (szerk.), <i>A szent antropológiája</i>. A Homo religiosus eredete és problémája. Budapest: Typotex Kiadó, 2003.</li> <li>▪ Voigt V., <i>A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba</i>. Budapest: Timp Kiadó, 2004.</li> <li>▪ Uő, <i>A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba</i>. Budapest: Timp Kiadó, 2006.</li> </ul>				

<b>ÓSZBW18 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Karasszon István	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b>	<b>Meghirdetés féléve:</b>	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium

	kötelező	ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A könyv egészének, és kiválasztott részeinek megismerése. Az eredeti nyelv vizsgálatánál a figyelem felhívása az általános nyelvészeti jellegzetességekre. Vallástörténeti kitekintéssel a könyv teológiai mondanivalójának elemzése.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise protestáns teológus szakon.				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>A félév elején kerül kiadásra.</li> </ul>				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				

<b>ÚSZBW38 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Balla Péter	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> I.	<b>Értékelés módszere:</b> Szóbeli vizsga
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a protestáns teológus szakon teljesítendőek, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a teológus szakos és a vallástanár szakos hallgatók.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise protestáns teológus szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái című tankönyvből Az újszövetségi írásmagyarázat módszerei alfejezet (49-89. old.) Házi dolgozat				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>Bolyki János: <i>Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.</li> </ul>				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>Kommentárok magyar és idegen nyelven</li> </ul>				

<b>BTHBW56 - BIBLIAI TEOLÓGIA 1. (ŐSZ.)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b>	<b>Értékelés módszere:</b>

			I.	
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
a) egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;				
b) másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;				
c) harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
1. Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek				
2. Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája				
3. Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben				
4. Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
1. Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)				
2. Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ G. von Rad (2000, 2001): <i>Az Ószövetség teológiája I-II.</i> Osiris Kiadó, Budapest.</li> </ul>				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Tóth Kálmán (1979): <i>Ószövetségi bibliai teológia</i> (jegyzet). Budapest.; H. W. Wolff (2001): <i>Az Ószövetség antropológiája.</i> Harmat-PRTA, Budapest.</li> <li>▪ W. Bruegemann (1997): <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.</i> Fortress Press, Minneapolis.</li> <li>▪ R. Albertz (1992): <i>Religionsgeschichte Israels.</i> Vandenhoeck &amp; Ruprecht / uő. (1994): <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament.</i> Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.</li> <li>▪ James Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,</i> London, 1999</li> <li>▪ Brevard S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context,</i> London, 1985</li> <li>▪ Brevard S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments,</i> London, 1992</li> <li>▪ Hartmut Gese: <i>Zur biblischen Theologie,</i> München, 1977</li> <li>▪ W. Eichrodt (1933-39): <i>Theologie des Alten Testaments I-III.</i> Klotz Verlag, Stuttgart / <i>Old Testament Theology I-II.</i> Louisville, Kentucky.</li> <li>▪ W. H. Schmidt (1987<sup>6</sup>), <i>Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.</i> Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.</li> <li>▪ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.</li> </ul>				

<b>BTHBW58 - BIBLIAI TEOLÓGIA 3. (ÚSZ.)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> I.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ősgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
1. A bibliai teológia története és mai kérdései				
2. Keresztelő János				
3. Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése				
4. A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei				

5. Jézus Krisztus igehirdetése
6. Jézus Krisztus etikája
7. Jézus Krisztus tettei
8. Jézus Krisztus méltóságjelzői
9. Jézus Krisztus passiója és a feltámadás
10. Az ősgyülekezet és Jakab teológiája
11. Az apostoli zsinat
12. Összefoglalás, lezárás, kérdések
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>
A hallgatók kollokviumban adnak számot a tananyag elsajátításáról. A kollokvium anyaga Herczeg Pál jegyzete ( <i>Az Úsz teológiájának vázlatja</i> ), valamint az órán elhangzó előadások.
<b>Kötelező irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bolyki János, <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.</li> <li>▪ R. Bultmann, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.</li> <li>▪ Herczeg Pál, <i>Az Újszövetség teológiájának vázlatja</i>. Budapest: KRE, 2004.</li> <li>▪ L. Goppelt, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest, 1992.</li> <li>▪ E. Schweitzer, <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004</li> </ul>
<b>Ajánlott irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására</i>. Budapest: KIA, 2008.</li> <li>▪ <i>Biblikus teológiai szótár</i>. Szent István Társulat, 2009.</li> <li>▪ B. S. Childs, <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i>. London: SCM, 1992.</li> <li>▪ Uő., <i>The New Testament as Canon</i>. Philadelphia: Fortress, 1984.</li> <li>▪ J. Gnülka, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: SZIT, 2007.</li> <li>▪ Herczeg Pál, <i>Krisztusról és az egyházzól szólok</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.</li> <li>▪ S. B. Marrow, „Biblical Theology” in <i>New Catholic Encyclopedia</i>, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.</li> <li>▪ H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in <i>Anchor’s Bible Dictionary</i>, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.</li> <li>▪ K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in <i>Interpreter’s Dictionary of the Bible</i>, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.</li> <li>▪ P. Stuhlmacher, <i>Biblische Theologie des NTs</i>. Göttingen, 1992/1999.</li> <li>▪ Székely János, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.</li> </ul>

DOERW14 - DOGMATÖRTÉNET				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Szűcs Ferenc	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> I.	<b>Értékelés módszere:</b> Szóbeli
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
Tematika:				
1. A hitvallás, a tan és a hagyományozódás problémája az ősegyházban. A neoplatonizmus. Az apostoli atyák, apologéták. (T. Lane, 8-16,18-21; McGrath 29-39; Osterhaven 31-35.)				
2. Keleti és nyugati korai egyházatyák. Trinitástani és krisztológia viták. Eretnekségek és egyetemes zsinatok (T. Lane 16-18, 21-28, 29-33, 38-40; McGrath 39-42, 231-327, 257-266; Osterhaven 66-75; Hitvallásaink c. könyv függeléke).				
3. Augustinus (T. Lane 45-50; McGrath 42-44, 237-240, 347-348, 378-379; Osterhaven 91-96)				
4. A keleti hagyomány és képvita (T. Lane 60-76)				

5. ZH (A fentiek + Kálvin 1-151 o.)
6. A középkori teológia (T. Lane 91-98, 108-113; McGrath 46-54, 59-68, 132-135)
7. A reformáció teológiai irányai (T. Lane 130-145, 148-158; McGrath 69-79, Osterhaven 136-140)
8. A protestáns ortodoxia (T. Lane 158-161; McGrath 80-83, 349-351; Osterhaven 103-107).
9. A felvilágosodás és a teológia (T. Lane 192-201; McGrath 94-104)
10. A neo-ortodoxia és belső vitái (T. Lane 215-227; McGrath 104-105).
11. Néhány XX. századi teológiai irányzat (T. Lane 230-244; McGrath 105-117).
12. Második ZH. (A fentiek + Kálvin 152-304)
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról
<b>Kötelező irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ T. Lane: <i>A keresztyén gondolkozás rövid története</i>, Budapest, 2001.</li> <li>▪ A. E. McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiában</i>, Budapest, 1995</li> <li>▪ M. E. Osterhaven: <i>Az egyház hite. Történelmi fejlődés ref. szempontból</i>, Budapest, 1995</li> <li>▪ Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra</i>, Budapest, 1986</li> </ul>
<b>Ajánlott irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Adolf von Harnack, <i>Dogmatörténet</i>, Szentendre, 1998.</li> <li>▪ Bernhard Lohse, <i>A short History of Christian Doctrine</i>, Philadelphia, 1985.</li> <li>▪ J.N.D. Kelly: <i>Early Christian Doctrines</i>, New York, 1958.</li> <li>▪ Karlmann Beyschlag, <i>Grundniss der Dogmengeschichte I-III</i>, Darmstadt, 1982.</li> <li>▪ Vanyó László, <i>Bevezetés az ókeresztyén kor dogmatörténetébe</i>, Budapest, 1998</li> <li>▪ Juraj Pavic – Tomislav Zdenko Tensek, <i>Patrológia</i>, 1997</li> </ul>

<b>DOERW16 - DOGMATIKA 1.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Békési Sándor	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> I.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világképről.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika</li> <li>2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák</li> <li>3. A teremtő és gondviselő Isten</li> <li>4. A láthatatlan világ és az ember</li> <li>5. Jézus Krisztus személye</li> </ol>				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Referátum				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Barth Károly: <i>Kis dogmatika</i>. Budapest, é.n.</li> <li>▪ Jan Milich Lochman: <i>Az Apostoli Hitvallás</i>. Budapest, 1995.</li> <li>▪ Sebestyén Jenő: <i>Református dogmatika</i>. Gödöllő, 1994.</li> <li>▪ Alister McGrath: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995.</li> <li>▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Amsterdam, 1985.</li> <li>▪ Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i>. Budapest, 1995</li> </ul>				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ M. Eugene Osterhaven: <i>Az egyház hite</i>. Budapest, 1995.</li> <li>▪ Otto Weber: <i>Grundlagen der Dogmatik</i>. 1-2. Band. Berlin, 1969.</li> </ul>				



- Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
- Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994

### FILRW31 - FILOZÓFIATÖRTÉNET 1.

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Pethő Sándor	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> I.	<b>Értékelés módszere:</b>

#### ***A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:***

A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat késő ókori és középkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, előkészíteni a modern filozófia, valamint az egyes filozófiai részterületekkel (pl. vallásfilozófia, metafizika, logika) foglalkozó kurzusokat.

#### ***A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***

1. Platón
2. Arisztotelész
3. Sztoa
4. Újplatonizmus-Augustinus
5. Anselmus
6. Abaelardus
7. Aquinói Tamás
8. Descartes

#### ***Évközi tanulmányi követelmények:***

#### ***Kötelező irodalom:***

- Platón, *Allam*, V. könyv 474d – 480a; VII. könyv 505a-519c, in: *Platón összes művei*, Budapest, Európa, 1984. II. 367-384.o.; 436-464.o.
- Platón, „Timaios”, 27 c - 47 e, *Platón összes művei*, Bp. Európa, 1984. III. kötet 324-348.
- Arisztotelész, *Nikomakhoszi Etika* Bp. 1987.; 1.-2.k. (5-53.o.)
- Arisztotelész: „A lélekről”, II. könyv, in: *Arisztotelész, Lélekfilozófiai írások* (ford. Steiger K.) Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 35-64.
- Cicero: *Az istenek természetéről*, Budapest, Helikon, 1985. 57-95. (II. könyv, 1./1-34/88.)
- Epiktétosz: „A szabadságról”, in: *Sztoikus etikai antológia* (szerk. Steiger K.) Bp. 1983. 73-103.
- Plótinosz, "A három eredendő valóságról". In: *Plótinosz, Az egyről, a szellemről és a lélekről*, Bp. 1986. 223-240 (= in: *Bevezetés a filozófiába. Szöveggyűjtemény./szerk. Steiger Kornél*)
- Szent Ágoston, *Vallomások* (ford. Városi István), Budapest, Gondolat, 1982., 10-11. könyv
- Anselmus: „Proszlogion”, in: *Canterbury-i Szent Anzelm, Filozófiai és teológiai művek*. Budapest, Osiris, 2001. 165-204.
- Abaelardus, *Etika* /ford. Turgonyi Zoltán/ MTA Filozófiai Intézet, (Religio könyvek), Budapest 1989
- Aquinói Tamás, *A teológia foglalata*. I. rész, 1-3. kérdés; 12. kérdés, in: *Aquinói Tamás, Summa theologiae –A teológia foglalata* (ford. Tudós-Takács J.), Budapest, Telosz Kiadó, 1994.
- Aquinói Tamás, *A világ örökkévalóságáról*. Ford. Borbély G., Budapest, Jósöveg, 1998.
- R. Descartes, *Elmélkedések az első filozófiáról*. Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv: (25-78.o).

#### ***Ajánlott irodalom:***

- Boros Gábor (szerk.) *Filozófia*, Akadémiai kiadó, 2007. (vonatkozó fejezetek)

### ETRRW51 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Horváth Erzsébet	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
---	----------------------------------	---------------------	--	--

Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja:
			magyar	Kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:
			I.	Szóbeli
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
Vizsgálja hogyan engedelmesskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>				
Az ellenreformációtól 1814-ig				
1. A reformáció, és vele szemben álló tanítások				
2. Római katolikus restauráció előretörése; Loyola Ignác				
3. Tridenti Zsinat				
4. Gallikanizmus, és a hugenotta háborúk a vallásszabadságért a XVI. és XVII. században				
5. A kálvini reformáció megerősödése Németalföldön, üldözések, szabadságharc, Emdeni Zsinat 1571 és a Dordrehti Zsinat végzéseinek elemzése				
6. A harminc éves háború előzményei, harcai, eredményei				
7. Német reformátusság megerősödése, anglikanizmus és puritanizmus hatása az egyház és az állam életére, és kapcsolatára, Stuartok, congregacionalisták, independensek; parlamentáris köztársaság				
8. A Felvilágosodás és kora – általános jellemzése				
9. A felvilágosodás hatása a nevelésre (Pestalozzi)				
10. A pietizmus általános jellemzése, kialakulásának okai				
11. Pietisták bemutatása: Spener: Pia desideria				
12. Francke és a hallei pietizmus				
13. Zinzendorf és a herrnhuti testvérközösség				
14. A württembergi és a radikális szeparatista pietisták, pietista írók, énekszerzők				
15. Puritanizmus kialakulása, jellemzői, hatása				
16. Metodizmus, angol ébredési mozgalom és a külmiszió				
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>				
Forráselemzés				
<b><i>Kötelező irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bucsay M., Az újkori egyháztörténet II. korszaka, Bp. 1970-71.</li> <li>▪ Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.</li> <li>▪ Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.</li> <li>▪ K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Bp. 2000. Osiris</li> <li>▪ Eberhard Gresch, A hugenották története, hite és hatása, Bp. 2008. Kálvin Kiadó</li> <li>▪ Johannes Wallmann, A pietizmus, Bp. 2000. Kálvin Kiadó</li> </ul>				
<b><i>Ajánlott irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth</li> <li>▪ Bangha B., A négyszáz éves Jézustársaság, 1940.</li> <li>▪ Szabó F., Jezsuiták tegnap és ma, Róma, 1993.</li> <li>▪ Loyolai Szt. Ignác lelkigyakorlatai, Bp. 1931.</li> <li>▪ Jean Bauberot, Le retour des Nationale Synod in 1618 en 1619 gehouden to Dordrecht. I-II. Leiden, 1860. 1861.</li> <li>▪ H. Jedin, A zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.</li> <li>▪ C. de Dalmases, Loyolai Szent Ignác, J T Mo-i Rendtartománya, Bp, 1995.</li> <li>▪ Nemesszeghy E. (szerk.), Jezsuiták küldetése, Korda, Kecskemét, 1998.</li> <li>▪ D. L. Fleming, Lelkigyakorlatok Szent Ignáccal, JTMR, Bp. 1999.</li> <li>▪ Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.</li> <li>▪ Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth</li> <li>▪ J. Coccejus, Summa Doctrinae de foedere et testamento Dei, Amsterdam.</li> <li>▪ Zoványi J., A coccejanizmus története, Bp. 1890.</li> <li>▪ Czakó J., A janzenizmus, Cegléd, 1943.</li> <li>▪ Payr Sándor, A pietizmus paedagogikája, Pozsony, 1908.</li> </ul>				

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Finánczy Ernő, Az újkori nevelés története, Könyvértékesítő Vállalat, 1986.</li> <li>▪ Borbáth D., Francke, az árvák jótevője, Nagyvárad, é.n.</li> <li>▪ Péterfy Sándor, Francke Ágost Hermann, Bp. 1903.</li> <li>▪ Erdélyi János, Gróf Zinzendorf Lajos M. élete, Traktátus Sorozat</li> <li>▪ Ifj. Dr. Szabó Aladár, A misszionárius gróf, Külmissziói füzetek</li> <li>▪ Erdős K., Az angol puritanizmus, Derecen, 1912.</li> <li>▪ Ralph Barton Perry, Puritanism and Democracy, New York, 1966.</li> <li>▪ O. Piper, Recent Developments in German Protestantism, London, 1934.</li> <li>▪ Albert Soboul, A francia forradalom, Bp. 1949.</li> <li>▪ Francis Furet, A francia forradalom története, Osiris, Bp. 1996.</li> <li>▪ Jean Tulard, Napóleon, Osiris, Bp. 1997.</li> </ul>
--

## II. félév

<b>BTHBW53 – VALLÁSTÖRTÉNET 2.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> BTHBW52 – Vallástörténet 1.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
A ókori közel-keleti vallásoknak és az újszövetségi kor konkurens vallásainak megismerését követően a hallgatók betekintést nyerhetnek abba, hogy Izrael és az első keresztyének vallásossága hogyan tagozódik ebbe a rendszerbe.				
<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>				
Az ószövetségi vallás fejlődése és nagy témái: a kultusz, a szertartások, a papság, a próféták és az ünnepek Az első keresztyének vallása: mítosz és történelem; az első keresztyének etikája; az első keresztyének rituális nyelvezete; a keresztyénség mint önálló vallási jelrendszer; az őskeresztyénség krízisei				
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>				
Az órákon elhangzottak követése a kiadott szakirodalom alapján				
<b><i>Kötelező irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Karasszon, <i>Az óizraeli vallás</i>. Budapest, 1994.</li> <li>▪ G. Theissen, <i>Az első keresztyének vallása</i>, Budapest, 2001.</li> </ul>				
<b><i>Ajánlott irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ M. Eliade, <i>Vallási hiedelmek és eszmék története</i> I. köt. Budapest, 1994.</li> <li>▪ Xeravits Géza, <i>Tanulmányok az ókori Izrael kultuszáról</i>. Pápa, 2004.</li> <li>▪ R. Albertz, <i>Religionsgeschichte Israels in alttestamentlicher Zeit, Bd.1: Von den Anfängen bis zum Ende der Königszeit, Bd.2: Vom Exil bis zu den Makkabäern, Grundrisse zum Alten Testament. ATD-Ergänzungsreihe 8/1+2</i>, Göttingen 1992.</li> </ul>				

<b>ÓSZBW19 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Karasszon István	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ÓSZBW18 – Ószövetségi írásmagyarázat 3.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
A könyv egészének, és kiválasztott részeinek megismerése. Az eredeti nyelv vizsgálatánál a figyelem felhívása				

az általános nyelvészeti jellegzetességekre. Vallástörténeti kitekintéssel a könyv teológiai mondanivalójának elemzése.
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise protestáns teológus szakon.
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>
<b>Kötelező irodalom:</b>
▪ A félév elején kerül kiadásra.
<b>Ajánlott irodalom:</b>

ÚSZBW39 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Balla Péter	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ÚSZBW38 – Újszövetségi írásmagyarázat 3.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b> Zh, házi dolgozat
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása - kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével -, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a protestáns teológus szakon teljesítendők, a vallástanár-nevelő szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a teológus szakos és a vallástanár-nevelő szakos hallgatók.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise teológus szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Házi dolgozat készítése kiadott textus és az előadó által meghatározott formai-tartalmi kritériumok alapján Zárthelyi dolgozat				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
▪ Bolyki János (1998): <i>Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái</i> . Kálvin Kiadó, Budapest				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
▪ Kommentárok magyar és idegen nyelven				

BTHBW57 - BIBLIAI TEOLÓGIA 2. (ÓSZ.)				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> BTHBW56 – Bibliai teológia 1.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A BTHBW56 (Bibliai teológia 1 – Ószövetség) során megalapozott tudásanyag további tágítása. A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.				

<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>
Nagy teológiai témák részletes elemzése Kijelentés Kiválasztás Bűn és bűnbocsánat Messiás és eszkhatológia Ember és a nemiség Szeretet és gyűlölet
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>
<b><i>Kötelező irodalom:</i></b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Claus Westermann (1993) <i>Az Ószövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest</li> <li>▪ Hans W. Wolff (2001) <i>Az Ószövetség antropológiája</i>, Pápa-Budapest: PRTA-Harmat</li> </ul>
<b><i>Ajánlott irodalom:</i></b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ H. Gese (1977) <i>Biblische Theologie</i> München</li> <li>▪ Tóth Kálmán: (1979): <i>Az Ószövetség bibliai teológiája</i> (jegyzet) Budapest</li> <li>▪ B. S. Childs (1985) <i>Old Testament in a Canonical Context</i>, London, SCM</li> <li>▪ R. Albertz (1992). <i>Religionsgeschichte Israels</i>. Göttingen, Vandenhoeck &amp; Rupprecht/ Uő: <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament</i> Louisville, Westminster John Knox Press</li> <li>▪ W. Bruggemann (1997): <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy</i>. Minneapolis, Fortress Press</li> <li>▪ E. S. Gerstemberger (2005) <i>Theologien des Alten Testaments</i>. Stuttgart, Kohlhammer</li> <li>▪ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között: H.D. Preuss, W. Zimmerli, G. Von Rad, A.H.J. Gunneweg, O. Kaiser, R. Rendtorff, G. Fohrer, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.</li> </ul>

<b>BTHBW59 - BIBLIAI TEOLÓGIA 4. (ÚSZ.)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> BTHBW58 – Bibliai teológia 3. (Úsz.)	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratesoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. A második félév tárgya a páli és a jánosi irodalom valamint az egyetemes levelek teológiája.				
<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>				
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pál apostol személye</li> <li>2. Pál krisztológiája</li> <li>3. Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése</li> <li>4. Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal</li> <li>5. Keresztség, úrvacsora, Lélek és karizmák</li> <li>6. Etika, antropológiai fogalmak</li> <li>7. János teológiája I., krisztológia</li> <li>8. János teológiája II. Jézus Krisztus küldetése – Paraklétoz – eszkhatológia, koinónia</li> <li>9. A jánosi levelek</li> <li>10. A Jelenések könyve teológiája</li> <li>11. A Zsidókhöz írt levél teológiája</li> <li>12. A katolikus levelek teológiája</li> </ol>				
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>				
A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján				

<b>Kötelező irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bolyki János, <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.</li> <li>▪ R. Bultmann, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.</li> <li>▪ Herczeg Pál, <i>Az Újszövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest: KRE, 2004.</li> <li>▪ L. Goppelt, <i>Az Újszövetség teológiája 2</i>. Budapest, 1992.</li> <li>▪ E. Schweitzer, <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004.</li> </ul>
<b>Ajánlott irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ B. S. Childs, <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i>. London: SCM, 1992.</li> <li>▪ Uő., <i>The New Testament as Canon</i>. Philadelphia: Fortress, 1984.</li> <li>▪ J. Gnilka, <i>Theologie des NTs</i>. Herder, 1994.</li> <li>▪ Herczeg Pál, <i>Krisztusról és az egyházzól szövegek</i>. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.</li> <li>▪ J. Jeremias, <i>Neutestamentliche Theologie</i>. Gütersloh, 1971.</li> <li>▪ W. G. Kümmel, <i>Die Theologie des NTs</i>. Göttingen, 1980.</li> <li>▪ E. Lohse, <i>Grundriss der Th der ntl. Theologie</i>. Kohlhammer, 1989.</li> <li>▪ L. Morris, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: KIA, 2001</li> <li>▪ W. Schmithals, <i>Theologiegeschichte des Urchristentums</i>. Kohlhammer, 1994.</li> <li>▪ G. Strecker, <i>Theologie des NTs</i>. W. de Gruyter, 1996.</li> <li>▪ P. Stuhlmacher, <i>Biblische Theologie des NTs</i>. Göttingen, 1992/1999.</li> <li>▪ Székely János, <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.</li> <li>▪ Wick, Peter (2007): <i>Pál. A keresztyénség tanítója</i>. Kálvin Kiadó, Budapest.</li> </ul>

<b>DOERW17 - DOGMATIKA 2.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Békési Sándor	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> DOERW16 – Dogmatika 1.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világképről.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szótériológia. Krisztus váltságműve értünk.</li> <li>2. Az engedelmesség, szenvedés kereszt</li> <li>3. A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel</li> <li>4. Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés</li> <li>5. Megtérés, újjászületés</li> <li>6. A Szentlélek személye és munkája</li> <li>7. Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása</li> <li>8. A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem</li> <li>9. Az egyház szolgálói, a kálvini négyes rend</li> <li>10. A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok</li> <li>11. Eszkhatológia</li> </ol>				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Referátum				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Barth Károly: <i>Kis dogmatika</i>. Budapest, é.n.</li> <li>▪ Jan Milich Lochman: <i>Az Apostoli Hitvallás</i>. Budapest, 1995.</li> <li>▪ Sebestyén Jenő: <i>Református dogmatika</i>. Gödöllő, 1994.</li> <li>▪ Alister McGrath: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995.</li> <li>▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Amsterdam, 1985.</li> </ul>				

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.</li> </ul>
<b>Ajánlott irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.</li> <li>▪ Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962.</li> <li>▪ John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977.</li> <li>▪ Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.</li> <li>▪ Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966.</li> <li>▪ Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkatológia. Budapest, 2001.</li> <li>▪ Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990.</li> <li>▪ Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n.</li> </ul>

<b>FILRW32 - FILOZÓFIATÖRTÉNET 2.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Pethő Sándor	<b>Féléves óraszám:</b> L. 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> FILRW31 – Filozófiatörténet 1.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b> Szóbeli
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat középkori és újkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, és ezzel filozófiatörténeti háttérrel és kontextust adni a rendszeres teológiai ismeretekhez.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Anselmus</li> <li>2. Abaelardus</li> <li>3. Aquinói Tamás</li> <li>4. Descartes</li> <li>5. Hume</li> <li>6. Kant</li> <li>7. Nietzsche</li> <li>8. Heidegger</li> </ol>				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Anselmus: „Proszlogion”, in: Canterbury-i Szent Anselm, Filozófiai és teológiai művek. Budapest, Osiris, 2001. 165-204.</li> <li>▪ Abaelardus, <i>Etika</i> /ford. Turgonyi Zoltán/ MTA Filozófiai Intézet, (Religio könyvek), Budapest 1989, 49-71.(I-III. fej.)</li> <li>▪ Aquinói Tamás, <i>A teológia foglalat</i>, I. rész. 1-3. kérdés in: Aquinói Szent Tamás, <i>Summa theologiae –A teológia foglalat</i>. (ford. Tudós-Takács J.), Budapest, Telosz Kiadó, 1994. (vagy in: Aquinói Szent Tamás: <i>A létezőről és a lényegről</i> /ford. Klima Gyula/, Helikon Kiadó 1990.)</li> <li>▪ Renée Descartes, <i>Elmélkedések az első filozófiáról</i>. Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv: (25-78.o).</li> <li>▪ David Hume. Tanulmány az emberi értelemről, Budapest, Nippon, 1996, I. és VII. fejezet.</li> <li>▪ Immanuel Kant, <i>A tiszta ész kritikája</i> (ford. Kiss János), Budapest, Atlantisz, 2009., „Bevezetés”, 51-72. o.</li> <li>▪ Friedrich Nietzsche, „A nem morálisan felfogott igazságról és hazugságról”, in: M. Heidegger, <i>Bevezetés a metafizikába</i>, Bp. Ikon, 1995. Jegyzetek és szövegek 32-36.o.</li> <li>▪ Martin Heidegger: Mi a metafizika? in: M. Heidegger, <i>Bevezetés a metafizikába</i>, Jegyzetek és szövegek, 36-42.</li> </ul>				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Boros Gábor (főszerk.) <i>Filozófia</i>. Budapest, Akadémiai, 2007 (a témákhoz kapcsolódó fejezetek)</li> </ul>				

<b>ETRRW53 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 4.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Horváth Erzsébet	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ETRRW51 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Kollokvium
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b> Szóbeli
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>				
A legújabb kor története 1814-től napjainkig				
1. Romantikától az I. Világháborúig, a kor jellemző történelmi, gazdasági, politikai, kulturális eseményei				
2. Szent Szövetség és kora				
3. A római katolikus egyház restaurációja, a Kúria politikája I. Vatikáni Zsinat, Bismarck és a Kulturkampf				
4. Teológiai és filozófiai gondolkodók				
5. Ébredések és ennek hatásai, Anglia, Skócia				
6. Német protestánsok a szociális helyzet megoldásáért				
7. A holland reformátusok a XIX-XX. században, egyházszakadás, új egyházak, megújulás				
8. Protestánsok helyzete Nagy-Britanniában, a liberalizmus eredménye				
9. Az egyház és a munkáskérdés Hollandiában, Svájcban és a Skandináv államokban				
10. Hitvalló egyház, és a Barmeni Hitvallás				
11. Törekvések a protestáns unióért, és a zsinat-presbiteri egyházszervezetért				
12. II. Vatikáni Zsinat				
13. Charta Oecumenica				
14. Dominus Jesus elemzése				
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>				
Forráselemzés				
<b><i>Kötelező irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.</li> <li>▪ Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.</li> <li>▪ J. Colijn, Egyháztörténelem, Sárospatak, 1996.</li> <li>▪ K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.</li> <li>▪ Theológiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei</li> </ul>				
<b><i>Ajánlott irodalom:</i></b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak 1906</li> <li>▪ Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969.</li> <li>▪ Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Évf. 1982.</li> <li>▪ A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974.</li> <li>▪ Bodoky R., Livigstone, Budapest, 1969.</li> <li>▪ Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907.</li> <li>▪ Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983.</li> <li>▪ Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.</li> <li>▪ M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat.</li> <li>▪ M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967.</li> <li>▪ M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979.</li> <li>▪ J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.</li> <li>▪ Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000.</li> <li>▪ Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996.</li> <li>▪ Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100.</li> <li>▪ J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239.</li> <li>▪ Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete</li> </ul>				



tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335.

- Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216.

### VPPGW73 - CSALÁDI KOMMUNIKÁCIÓ

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Komlósi Piroska	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> II.	<b>Értékelés módszere:</b> Zh/Házi dolgozat

#### ***A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:***

Mélyebb betekintést adni a kommunikáció primer közegében való működésre. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségeinek a családi kapcsolatokban való speciális megjelenési formáit felismerni és jelentéseit mélyebben megismerni. A tapasztalati anyagot a teamekben elkészített családi videofelvételek elemzése fogja adni ehhez. Az elméleti háttér: a megadott ill. javasolt szakirodalom alapján.

#### ***A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***

1. A kommunikáció fejlődése és zavarai a családban
2. A diadikus és triadikus kommunikáció Bowen-i szemlélete
3. A család, mint kis csoport kommunikációs sajátosságai
4. Konfliktus kezelés a családban
5. Diszfunkcionális kommunikáció korrekciós lehetőségei
6. A Home video módszere

A hallgató a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos diszkussziója, illetve módszertani demonstráció, oktatófilm megtekintése révén elméleti és gyakorlati ismereteket szerez a családon belüli kommunikációs formák értelmezéséről és elemzéséről, és ezek segítő kommunikációs gyakorlatában hasznosítani tudja.

#### ***Évközi tanulmányi követelmények:***

Videofelvétel elemzése megadott szempontok alapján, valamint egy 15 perces demonstrálandó anyag elkészítése.

#### ***Kötelező irodalom:***

- Bagdy Emőke (szerk.) : Párkapcsolatok dinamikája. Animula, 2002.
- Buda B.: „Double bind”. Magyar Pszichológiai Szemle, 1965. 22. 640–645. o.
- Buda B.: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Animula, Bp. 2001.
- Cseh-Szombathy László: A házastársi konfliktusok szociológiája. Gondolat, Bp. 1985. 4-6.fej.
- Schepers, G.- König, C.: Családi videotrénings. Animula, 2000.
- Chapman, Gary: Családi összhangzattan. Harmat, Bp. 2001.  
Egymásra hangolva, „  
Kamaszokra hangolva „  
Gyermekekre hangolva „  
Szólóban „  
A szeretet másik arca – a harag. „

#### ***Ajánlott irodalom:***

### III. félév

### VPPGW47 - VALLÁSDIDAKTIKA II. (SZAKMÓDSZERTAN)

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> VPPGW46 – Vallásdidaktika I.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy</b>	<b>Meghirdetés</b>	<b>Oktatás nyelve:</b>	<b>Értékelés módja:</b>

	<b>besorolása:</b> kötelező	<b>féléve:</b> ősz	magyar	Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b> Zh./Házi dolgozat
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallásismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája</li> <li>2. A hitvallásismereti tananyag oktatásának módszertana</li> <li>3. Az etikai tananyag oktatásának didaktikája</li> <li>4. Az etikai tananyag oktatásának módszertana</li> <li>5. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája</li> <li>6. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának módszertana</li> </ol>				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Házi dolgozat, zárthelyi				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998</li> <li>▪ Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998. Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000</li> <li>▪ G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.</li> </ul>				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dobos L., Játék a hittanórán, Abaliget 2002.</li> <li>▪ H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996</li> <li>▪ F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997</li> <li>▪ J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992</li> <li>▪ R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999</li> <li>▪ G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.</li> <li>▪ Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.</li> <li>▪ G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1-2., Göttingen, 2002.</li> </ul>				

<b>VPPGW76 - SZAKMÓDSZERTANI SZEMINÁRIUM 2.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 5	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
<b>Elsajátítandó kompetenciák:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában</li> <li>▪ Csoportos munkában együttműködési képesség,</li> <li>▪ Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója</li> </ul>				

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Egymás munkájának értékelése és segítése</li> </ul> <p><i>A tantárgy programja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Tankönyvismeret</li> <li>2. Tanári segédkönyvek használata</li> <li>3. Hospitálás (megfigyelési feladatokkal)</li> <li>4. Hospitálási megfigyelések kiértékelése</li> <li>5. Szaktudományos elemző munka meghatározott tananyaghoz</li> <li>6. Didaktikai analízis készítése</li> <li>7. Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk</li> <li>8. Segédanyagok felkutatása és használata</li> <li>9. Oktatási segédeszközök használata</li> <li>10. Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel</li> </ol>
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>
Házi dolgozat
<b>Kötelező irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ 11. és 12. osztályos hittankönyvek és tanári segédkönyvek</li> <li>▪ Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek</li> <li>▪ Módszer- és ötletgyűjtemények</li> <li>▪ Lexikonok</li> </ul>
<b>Ajánlott irodalom:</b>

<b>VPPGW60 - GYAKORLÓ ISKOLAI GYAKORLAT (60 ÓRA)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 60	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> VPPGW63 - Valláspedagógia	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>
<p><b>Gyakorló iskolai gyakorlat</b>, amely gyakorlatvezető tanár irányításával történik. A gyakorlat időtartama 60 óra, amely magában foglalja a hospitálást, az óramegbeszéléseket és legalább 15 óra önálló megtartását. Az utolsó óra a vizsgatanítás a vezetőtanár, a gyakorló iskola és a KRE HTK képviselőjének jelenlétében. A gyakorlatnak a Budapesti Lónyay utcai Református Gimnázium, a Nagykőrösi Arany János Ref. Gimnázium, és a Szentendrei Református Gimnázium, mint a KRE gyakorlóiskolái adnak helyet.</p>				

<b>DOERW01 - RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (DOGMATIKA, DOGMATÖRTÉNET, FILOZÓFIATÖRTÉNET)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Békési Sándor	<b>Féléves óraszám:</b> L: 0	<b>Kredit:</b> 1	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> DOERW14 – Dogmatörténet DOERW17 – Dogmatika 2. FILRW32 – Filozófiatörténet 2.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b>	<b>Értékelés módja:</b> Szigorlat
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

<b>BTHBW02 - BIBLIKUS SZIGORLAT 1. (ÓSZ. ÍRÁSMAGYARÁZAT, ÓSZ. BIBLIAI TEOLÓGIA)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 0	<b>Kredit:</b> 0	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ÓSZBW19 – Ószövetségi írásmagyarázat 4. BTHBW57 – Bibliai teológia 2. (Ósz.)	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy</b>	<b>Meghirdetés</b>	<b>Oktatás nyelve:</b>	<b>Értékelés módja:</b>

	<b>besorolása:</b> kötelező	<b>féléve:</b> ősz		Szigorlat
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

<b>ÓSZBW03 - BIBLIKUS SZIGORLAT 2. (ÚSZ. ÍRÁSMAGYARÁZAT, ÚSZ. BIBLIAI TEOLÓGIA)</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Zsengellér József	<b>Féléves óraszám:</b> L: 0	<b>Kredit:</b> 0	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ÚSZBW39 – Újszövetségi írásmagyarázat 4. BTHBW59 – Bibliai teológia 4. (Úsz.)	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b>	<b>Értékelés módja:</b> Szigorlat
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

<b>VPPGW68 - NEVELÉSSZOCIOLÓGIA</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Bodonyi Edit	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

***A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:***

A szocializáció és a nevelés össztársadalmi összefüggéseinek vizsgálata, kulturális beágyazottságának megismerése. A hallgatók ezáltal rálátást nyernek a nevelőmunka társadalmi kontextusára és képessé válnak a növendékek bevezetésére a társadalmi életbe.

***A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***

*Elsajátítandó készségek és kompetenciák:*

- Képesség az egyén és a társadalom kapcsolatának elemzésére a nevelés szempontjából, valamint alakítására a nevelés eszközeivel
- Tudatosul a hallgatókban, mint leendő nevelőkben társadalmi felelősségük és képesek e felelősségnek megfelelően eljárni
- Képesek a tanulóknak hatékonyan segíteni a társadalomba való kilépésben és a társadalmi helykeresésben.

*Tematika:*

1. A szocializáció mint a nevelésszociológia tárgya
  - a neveléstudomány és a nevelésszociológia kapcsolata
  - a szocializáció értelmezése a nevelésszociológiában
2. A szocializáció és a kultúra
  - a kultúra mint az emberi társadalom minősége
  - a kultúra tartalma
  - a mikrokultúrák szerepe a szocializációban
  - a szocializáció és a műveltség
3. A szocializáció és a személyiség
  - a személyiség struktúrája
  - az én-kép és az identifikáció
4. A szocializáció mechanizmusa
  - az interakció és a kommunikáció
  - a társadalmi pozíció és szerep
5. Intézményes szocializáció
  - a közoktatás mint az intézményes szocializáció színtere
  - a közoktatási rendszer és a társadalom kölcsönhatásai
  - az iskola mint társadalmi szervezet
6. Szakmai szocializáció
  - a szakmai szocializáció és a kapcsolódó fogalmak

<ul style="list-style-type: none"> <li>- a szakmai szocializáció tartalma</li> <li>- a szakmai szocializáció mechanizmusa</li> <li>- a szakmai szocializáció szakaszai (pályaadaptáció, -választás, szakképzés, pályakezdés, szakmai kibontakozás)</li> </ul>
<b><i>Évközi tanulmányi követelmények:</i></b>
<b><i>Kötelező irodalom:</i></b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dr. Balla Gábor Tamás: Nevelésszociológiai ismeretek, Gödöllő, 1995</li> <li>▪ Az előadások anyaga</li> <li>▪ Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába (3. jav. kiad.) Budapest, 2001.</li> </ul>
<b><i>Ajánlott irodalom:</i></b>

<b>VPPGW69 - ISKOLASZERVEZETTAN</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Bodonyi Edit	<b>Féléves óraszám:</b> L: 5	<b>Kredit:</b> 1	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> őszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b> Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat
<b><i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i></b>				
<p>A tantárgy a leendő pedagógusokat arra készíti fel, hogy ismerjék a tanügyigazgatás feladatait és lehetőségeit, reálisan értékeljék a különböző oktatáspolitikai törekvéseket, és képesek legyenek tevőlegesen részt venni a szakmai közéletben. Ennek érdekében a tananyag bemutatja a közoktatási rendszer funkcióit, struktúráját, rendszerszerű működését, a tartalmi, a szervezeti és a gazdasági szabályozás elveit és technikáit, Magyarország és az EU legfontosabb oktatáspolitikai dokumentumait, valamint a számunkra mintaértékű európai oktatási rendszerek sajátosságait.</p>				
<b><i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i></b>				
<p>A tantárgy programja hozzásegíti a hallgatókat ahhoz, hogy a közoktatási rendszer működését átlássák, abban eligazodjanak és ezeket az ismereteiket munkájuk során felhasználhassák.</p> <p>Főbb témakörök:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A közoktatás mint rendszer <ul style="list-style-type: none"> <li>- A közoktatási rendszer struktúrája</li> <li>- Az európai közoktatási intézmények struktúráinak kialakulása</li> </ul> </li> <li>2. A közoktatási rendszer szabályozása <ul style="list-style-type: none"> <li>- A közoktatás funkciói</li> <li>- A közoktatás tartalmi szabályozása</li> <li>- A közoktatás szervezeti szabályozása</li> <li>- A közoktatási rendszer gazdasági szabályozása</li> </ul> </li> <li>3. A mai magyar közoktatási rendszer <ul style="list-style-type: none"> <li>- A legjelentősebb változások 1990 óta</li> <li>- A legfontosabb oktatáspolitikai dokumentumok áttekintése</li> <li>- A mai magyar közoktatási rendszer struktúrája</li> <li>- A mai magyar közoktatási rendszer tartalmi szabályozása</li> <li>- A mai magyar közoktatási rendszer gazdasági szabályozása</li> <li>- Minőségbiztosítás a magyar közoktatási rendszerben</li> <li>- Tanügyi tendenciák az Európai Unióban és ezek hatása a magyar közoktatási rendszerben</li> </ul> </li> <li>4. Összehasonlító pedagógia <ul style="list-style-type: none"> <li>- A magyar közoktatás nemzetközi adatok tükrében</li> <li>- Három modellértékű nyugat-európai állam (Németország, Franciaország, Nagy-Britannia) közoktatási rendszerének áttekintése</li> <li>- Az Európai Unió oktatásfejlesztő programjai</li> </ul> </li> </ol>				

<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>
Házi dolgozat készítése a tantárgyhoz kapcsolódó legfontosabb témákra építve Zárthelyi dolgozat sikeres megírása
<b>Kötelező irodalom:</b>
▪ Balla Gábor Tamás (2004): Az iskolaszervezetek alapjai, Gödöllő
<b>Ajánlott irodalom:</b>
▪ Zárándy Zoltán (Szerk.) (2001): Európa az iskolában – az iskola Európában. Kézikönyv az oktatás európai dimenziójáról, Köznevelési Modernizáció közalapítvány, Országos Köznevelési Intézet Kutatási Központ, Budapest
▪ Vágó Irén (Szerk.) (1999): Tartalmi változások a köznevelésben, a 90-es években. Országos Köznevelési Intézet Kutatási Központ – Okker Kiadó, Budapest

VPPGW70 - HÁTRÁNYOS HELYZET				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b> Gyakorlati jegy az órai munka, a ZH és a dolgozat alapján
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
A hátrányos helyzetű emberek és problémáik iránti szociális érzékenység kialakítása és fejlesztése, kiutak keresése, érvek kialakítása és ütköztetése, valamint a pedagógiai módszertani konzekvenciák levonása.				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
A hátrányos helyzetű emberek problémáinak megismerése, saját szociális érzékenységének elmélyítése révén a vallásánári pályára készülő hallgató alkalmat kap (szakmai) kommunikációs készségének fejlesztésére és differenciált (különböző képességű személyek és csoportok körében való) alkalmazásának gyakorlására. Ez segíthet abban, hogy a nem fogyatékos tanulókat is ösztönözni tudja a sajátjuktól eltérő magatartásformák, a más konstellációban más hangsúlyt kapó értékek elfogadására és megbecsülésére. A nézőpontváltás képességének fejlesztése révén – a keresztyéni hitben is gyökerező – felelős embertársi kapcsolat alakulhat ki a fogyatékosokkal együtt élő emberek, valamint a hallgató, ill. később a hallgatókra bízott tanulók között.				
<b>A tantárgy programja:</b>				
1. (Halmozottan) hátrányos helyzetű embertársaink – teológiai és szociológiai alapú megközelítés				
2. A hátrányos helyzet kialakulásának problematikája				
3. Hátrányos helyzetű növendékek az iskolában és a gyülekezet periferiáján				
4. A diszkrimináció kérdésköre				
5. A fogyatékoság jelensége a teológiában, a történelemben és a szociológiában				
6. A roma identitás				
7. A hátrányos helyzetben levők segítése a pedagógia módszereivel				
8. A hátrányos helyzetben levők segítése az egyházban				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (10 oldal terjedelemben), valamint egy zárthelyi dolgozat megírása.				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
▪ Internet, valamint ld.: Ajánlott irodalom				
<b>Ajánlott irodalom:</b>				
▪ Adam, G., Schweitzer, F. (szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005, 127-208.				
▪ Árvay Dóra et al. (összeáll.): Romák a XXI. század Magyarországon. Multidiszciplináris konferencia a Kölcsey Ferenc Protestáns Szakkollégium szervezésében, Budapest, 2001.				
▪ Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.				
▪ Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995, 187-308.				
▪ Hátrányos helyzet, in: Educatio. Pedagógia – szociológia – história – pszichológia – politológia, 1997/1.				

- Kálmán Zsófia: Bánatkő. Sérült gyermek a családban, Budapest 1997.
- Kozma Tamás: Hátrányos helyzet: Egy oktatásügyi probléma társadalmi vetületei. Budapest, 1975.
- Rácz József: Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Várnagy Elemér/Várnagy Péter: A hátrányos helyzet pedagógiája, Budapest 2000.
- Zászkaliczky Péter, Verdes Tamás: Tágabb értelemben vett gyógypedagógia: a fogyatékoság jelensége a gyógypedagógia határtudományaiban. Tanulmányok Gordosné Szabó Anna tiszteletére, Budapest, 2004.

## VPPGW71 - KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

### *A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:*

A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköreibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képesse váljanak nevelési célok és lelkipedagógiai szempontok egyidejű érvényesítésére.

### *A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:*

#### *Elsajátítandó készségek, kompetenciák:*

- A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkipedagógiai feladatok felfedezése
- Képesség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által
- Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében.

#### *A tantárgy programja:*

1. A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai
2. A kollégiumi nevelés funkciói
3. A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai
4. Közösségépítési feladatok és módszerek
5. Műhelymunka
6. Az egyéni lelkipedagógia alkalmi
7. A segítő beszélgetés
8. Hospitálás
9. Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben
10. A kollégiumi nevelés tevékenységrendszer
11. Műhelymunka

### *Évközi tanulmányi követelmények:*

Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel

### *Kötelező irodalom:*

- Ld. ajánlott irodalom

### *Ajánlott irodalom:*

- Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976.
- Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992.
- Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997.
- Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981.
- Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001.
- Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990.
- Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000.
- Rácz J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003.

- Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996.
- Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993.
- Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980.

### VPPGW74 - ALKOHOL- ÉS DROGFÜGGÉS MEGELŐZÉSE

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Kaszó Gyula	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b> Gyakorlati jegy az órai munka és az elkészített dolgozat alapján

#### ***A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:***

Az egyéni tragédiák és az osztálytársadalmi kérdés képében egyaránt jelentkező probléma iránti érzékenység kialakítása, ill. fejlesztése a szenvedélybetegség alapos elméleti bemutatása, a prevenció lehetőségeinek megismertetése, a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos megvitatása révén.

#### ***A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***

A hallgató ismerje meg a szenvedélybetegségek téma- és problémaköre kapcsán használt fogalomrendszert, a szenvedélybetegségek kialakulásának törvényszerűségeit és prevenciójának lehetőségeit, hogy vallásánári munkája során keresztyén hit iránti elkötelezettséggel, elmélyített problémaérzékenységgel tudja fejleszteni a tanulók kritikai gondolkodását, önálló problémalátását, valamint önmagukért, a problémával küzdő embertársért és a közösségért vállalt felelősségét.

#### ***A tantárgy programja:***

1. A szenvedélybetegségek problematikája és sokféle arca
2. A drogok típusai és csoportosításuk
3. Az alkoholizmus típusai és biológiai hatásai
4. Az alkoholfüggőség kialakulása és pszichodinamikája
5. A drogkarrier kialakulása
6. A szenvedélybetegek családja
7. Drogprevenció és egészségfejlesztés
8. Drogprevenció és iszákosmentés az egyházban

#### ***Évközi tanulmányi követelmények:***

Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (esettanulmány 8-10 oldal terjedelemben) és egy filmreflexió megírása.

#### ***Kötelező irodalom:***

- Ld.: Ajánlott irodalom

#### ***Ajánlott irodalom:***

- Antal Zoltán: Menekülés az életbe, Budapest 1997.
- Arenz-Greiving, Ingrid/Dikger, Helga (Hrsg.): Elternsüchte-Kindernöte. Berichte aus der Praxis, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1994.
- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Batteredgay, Raymond: Vom Hintergrund der Süchte. Zum Problem der Drogen- und Alkoholabhängigkeiten, 4. Aufl., Bern-Wuppertal 1982.
- Bánki M. Csaba: Az alkoholizmus biológiai kutatásának eredményei, Budapest 1984.
- Bäuerle, Dietrich: Im Kampf gegen die Drogensucht. Hilfen für Eltern und ihre Kinder, Frankfurt am Main 1991.
- Bölcshöldi András (Szerk.): A misszió alternatívái, Budapest 2009.
- Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Burian, Wilhelm: Die Psychotherapie des Alkoholismus. Unter besonderer Berücksichtigung des Frauenalkoholismus, Göttingen 1984.
- Bühne, Wolfgang (Hrsg.): Ruhe der Rastlosen. Aussteiger berichten, 3. Aufl., 1985 Wuppertal.
- Deutsche Hauptstelle gegen die Suchtfahren (Hrsg.): Alkohol. Konsum und Missbrauch. Alkoholismus.



Therapie und Hilfe, Freiburg im Breisgau 1996.

- Ferenczi Zoltán: Drog és vallás. Előleletek és előítéletek. Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak, gyülekezeti munkásoknak, Budapest 2001.
- Ferenczi Zoltán M.S.: Drogprevenció, pedagógus, iskola, Budapest 2003.
- Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium: Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről, Budapest 2001., ill. 2003.
- Kopp Mária/Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot, h.n. 1995.
- Rácz József et al.: A drogkérdésről őszintén, Budapest 2000.
- Rácz József, Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
- Rennert, Monika: Co-Abhängigkeit. Was Sucht für die Familie bedeutet, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1990.
- Siklós József: Pohárcsere, Budapest 1984.
- Símek Zsófia/Fekete János: Az alkohológia megújításáért I. és II. kötet, Budapest 1994.
- Tizenkét lépés és tizenkét hagyomány (A.A.W.S.), New York 1993.

## ETRRW61 - EGYHÁZSZOCIOLÓGIA

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Horváth Erzsébet	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> ----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

### ***A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:***

Az egyház- és vallásszociológia oktatásának célja, hogy a hallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a gyülekezeti közösségszervezést és a profán környezettel való kapcsolatépítést szociológiai szempontból szakszerűen végezzék. Segítségüket kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres lelkészi szolgálatot végezzenek.

### ***A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***

A szaktárgy sikeres elvégzése révén református lelkészeink megismerik a gyülekezet- és az egyházszerzés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek és a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházzsociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő lelkészek áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismertekkel vértéződnek fel a profán környezetben lehetséges és szükséges lelkészi szolgálat szociológiai összetevőiről.

#### ***A tantárgy tematikai felépítése:***

1. A szociológia tudományos szemlélete
2. A szociológiai kutatás módszertana
3. A vallás mint a szociológia tárgya
4. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában
5. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája
6. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete
7. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció
8. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság
9. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás
10. Elméletek: Új vallási mozgalmak
11. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák a globalizáció korában
12. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban

<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>
Rendszeres, aktív órai részvétel Kötelező szakirodalom olvasása Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján
<b>Kötelező irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma</li> <li>▪ Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest</li> <li>▪ Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet). Letölthető: <a href="http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm">http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm</a></li> <li>▪ Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, Budapest</li> </ul>
<b>Ajánlott irodalom:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható</li> </ul>

<b>GSVS051 - SZEMINÁRIUM 4.</b>				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 3	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b> Előadás/házi dolgozat
<b>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</b>				
<p>Katechetikák és bibliai történetek</p> <p>A katechetika mint tudomány nem a XX. század szüleménye, de a korábbi évszázadok igen jelentős műveiről szeretünk megfedkezni, pedig a maguk nevében néha „modernebbül” gondolkodtak, mint azt váránk tőlük. Éppen ezért érdemes és érdekes az, ha megvizsgáljuk, hogy milyen módszereket alkalmaztak a korabeli katechetikák, milyen volt a gyermekszemléletük, hogy osztottak fel a bibliai történeteket, milyen „tematikákat” állítottak össze.</p> <p>A XIX. században számos könyv jelent meg <i>Bibliai történetek</i> címmel, amelyeket bizonyos tekintetben korai hittankönyveknek tekinthetünk. Ez napjainkban eleddig egy teljesen kutatatlan ám annál izgalmasabb téma. Ezek a könyvek bevezetnek bennünket a kor hitoktatói gyakorlatába. Ezekben a műveken keresztül reflektálhatunk mai gyakorlatunkra, esetlegesen tanulhatunk is jobbító szándékkal belőlük, ill. azok negatív vagy ma már elavult módszereit is megállapíthatjuk.</p> <p>A múltban, múltunkban való visszatekintés és megállás azért fontos része egyházi életünknek, mert egyrészt rámutat arra, hogy honnan jövünk, hová tartottunk, másrészt meggazdagíthatja ismereteinket, megtanít értékelni elavultnak hitt értékeket, és azt, hogy mi is valakiknek az örökébe léptünk bele, azaz nem velünk kezdődött minden.</p>				
<b>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</b>				
<p>Az előadások során betekintést nyerhetünk a katechetikai elméleti könyvek és a <i>Bibliai történetek</i> címmel megjelent „hittankönyvek” történetébe. Emellett kitekintünk az adott korszakok teológiai, társadalmi és szociológiai vizsgálatára, elemzésére is. Megvizsgáljuk, hogy hogyan alakultak át idővel az egyes elméleti katechetikák, mennyire figyelhető meg rajtuk a korszak lenyomata. Egyes részeket közösen dolgozunk fel, beszélünk meg és vitatkozunk róluk. A hallgatóknak lehetőségük nyílik önállóan egy-egy szöveg vagy fejezet feldolgozására, elemzésére szemináriumi dolgozat formájában.</p>				
<b>Évközi tanulmányi követelmények:</b>				
Kiadott anyagok feldolgozása Szemináriumi dolgozat készítése kiadott szempontok alapján				
<b>Kötelező irodalom:</b>				
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Boross Géza: <i>Katechetika. Egyetemi jegyzet.</i> Budapest, 1994.</li> <li>▪ Garda József: <i>Katechetika vagy népszerű vallástanítás.</i> Kolozsvár, 1867.</li> </ul>				

- Gaudy László: *A bibliai történetek tanításának valláspedagógiai módszertana*. Debrecen, 1928.
- Imre Lajos: *Katechetika. A Református keresztyén vallásos nevelés rendszere*. Budapest, 1942. (Református Egyházi Könyvtár XXII. kötet)
- Kolos Dániel: *Katechetika*. Sárospatak, 1862.
- Kun Bertalan: *Egyházi szónoklattan. Használható minden hitfelekezetű különösen protestáns lelkészek által*. Miskolc, 1855.
- László Dezső: *Az Anyaszentegyház élete és szolgálata*. Cluj, 1938.
- Tóth Ferenc: *Lelki pásztori gondviselés*. Győr, 1806.; Zsarnay Lajos. *Paptan. Vezérfonalul tanításaihoz kézirat helyett*. Sárospatak, <sup>2</sup>1857.

**Ajánlott irodalom:**

- Arvai József: *Vezérkönyv az Ó és Új Testamentomi szent történetek előadásában*. Sárospatak, 1862.
- Bátky Károly: *Bibliai történetek növendék tanuló gyermekek számára*. Buda, 1854.
- Dobos János: *Bibliai történetek. Kisebb nagyobb tanuló gyermekek számára. Szorossan a Biblia szerint kieszde Dobos János*. Pesten, 1851.
- Papp Károly: *Bibliai történetek az Ó-és Újtestamentomból és rövid bibliaismertetés: Kézikönyv a népiskolai II. és III. osztály számára*. Kecskemét, 1879.
- Warga János: *Bibliai történetek Palesztina földrajzával és bibliaismerettel összekötve: 2. tanfolyamat. Alsó reáliskoláknak és az I. és II. gymnasiumi osztályok számára*. Pest, <sup>3</sup>1861.

SPCSW01 - SZAKDOLGOZAT 1.				
<b>Tantárgy felelőse:</b>	<b>Féléves óraszám:</b> L: 5	<b>Kredit:</b> 1	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> -----	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> ősz	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> III.	<b>Értékelés módszere:</b>

IV. félév

SPCSW02 - SZAKDOLGOZAT 2.				
<b>Tantárgy felelőse:</b>	<b>Féléves óraszám:</b> L: 0	<b>Kredit:</b> 5	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> SPCSW01 – Szakdolgozat 1.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b>	<b>Értékelés módja:</b> Szigorlat
			<b>Ajánlott félév:</b> IV.	<b>Értékelés módszere:</b>

VPPGW59 - ÖSSZEFÜGGŐ FÉLÉVES EGYÉNI GYAKORLAT				
<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 40	<b>Kredit:</b> 18	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> VPPGW47 – Vallásdidaktika II. VPPGW01 – Pedagógiai-pszichológiai szigorlat	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> IV.	<b>Értékelés módszere:</b>

Összefüggő gyülekezeti, vagy iskolai egyéni szakmai gyakorlat egy iskolai féléven át, gyakorlatvezető irányítása mellett. Feltétele a tanári mesterképzés (szakdolgozaton kívüli) minden követelményének teljesítése, ill. azok teljesítéséhez szükséges kreditek megszerzése. A gyakorlat magában foglalja a hospitálást, heti 2-5 óra tanítást, valamint nevelőtanári teendők ellátását. Ehhez a gyakorlathoz egy szeminárium is kapcsolódik,

amelyben módja van a hallgatónak a hospitálási tapasztalatai és saját tevékenysége reflektálására és feldolgozására, továbbá segítséget kap a gyakorlattal kapcsolatos adatgyűjtés és tapasztalatszerzés szakszerű dokumentálására.

A gyakorlatról a hallgatók megadott szempontok szerint portfóliót készítenek a következő szempontok szerint:

1. A munkanapló a vallástanárjelölt gyakorlati munkáját mutatja be:
  - a. egy hittancsoportban,
  - b. egy féléven át (3 hónap időtartamban),
  - c. 5-12. évfolyamok valamelyikében,
  - d. a „Református hit- és erkölcsstan” tantárgy oktatásához kapcsolódóan,
  - e. vezetőtanár és felsőoktatási tanárképző szakember irányítása mellett.
2. A munkanapló tartalmazza:
  - a tanulócsoporthoz adatait, az oktatás külső feltételeinek leírását,
  - az életkori sajátosságokkal kapcsolatos megjegyzéseket, aktuális problémákat,
  - a tanmenetet,
  - a tankönyvhasználattal kapcsolatos megjegyzéseket,
  - a megtartott órákkal kapcsolatos
    - i. nevelési, a személyiség és a keresztyén identitás fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket,
    - ii. didaktikai és módszertani megfontolásokat és célkitűzéseket,
    - iii. az órán használt óravázlatokat,
    - iv. óra utáni reflexiókat (a megvalósulás egybevetése a tervekkel, az eltérések vélhető okainak mérlegelése, következtetések levonása, nem várt események kezelése, problémamegoldásokkal kapcsolatos megfontolások, jövőre vonatkozó tervek, stb.),
    - v. a tanóra kiértékelését:
      - figyelemfelkeltés sikeressége/sikertelensége és okai,
      - a motiválás folyamatossága,
      - témafeldolgozás tapasztalatai: célok adekvát volta, tanulók érdeklődése, érdekelttsége, aktivitása, a módszerek alkalmassága,
      - eredményességi mutatók, tanulságok.
  - a konzultációk eredményeinek összefoglalását,
  - hosszabb távú csoportfolyamatok és az egyéni haladás és fejlődés értékelését,
  - önértékelő elemzést a tanulócsoporthoz végzett munkáról.
3. A munkanapló készítésének célja:

Bemutassa,

  - a. hogy a hallgató képes a képzés különböző területein elsajátított tudást integrálni és a tanári munkájában alkalmazni.
  - b. hogy szaktudása alapján képes tanári munkáját önállóan megtervezni és a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni.
  - c. hogy képes a tanulók teljesítményeiről és fejlődéséről, valamint a tanulási-tanítási folyamatról módszeresen gyakorlati tapasztalatokat gyűjteni, a tényeszerű adatokat elemezni, és következtetéseket megfogalmazni.
4. A munkanapló a vallástanárjelölt gyakorlati munkáját mutatja be:
  - a. egy hittancsoportban,
  - b. egy féléven át (3 hónap időtartamban),
  - c. 5-12. évfolyamok valamelyikében,
  - d. a „Református hit- és erkölcsstan” tantárgy oktatásához kapcsolódóan,
  - e. vezetőtanár és felsőoktatási tanárképző szakember irányítása mellett.
5. A munkanapló tartalmazza:
  - a tanulócsoporthoz adatait, az oktatás külső feltételeinek leírását,
  - az életkori sajátosságokkal kapcsolatos megjegyzéseket, aktuális problémákat,
  - a tanmenetet,
  - a tankönyvhasználattal kapcsolatos megjegyzéseket,
  - a megtartott órákkal kapcsolatos
    - i. nevelési, a személyiség és a keresztyén identitás fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket,
    - ii. didaktikai és módszertani megfontolásokat és célkitűzéseket,

- iii. az órán használt óravázlatokat,
- iv. óra utáni reflexiókat (a megvalósulás egybevetése a tervekkel, az eltérések vélhető okainak mérlegelése, következtetések levonása, nem várt események kezelése, problémamegoldásokkal kapcsolatos megfontolások, jövőre vonatkozó tervek, stb.),
- v. a tanóra kiértékelését:
  - figyelemfelkeltés sikeressége/sikertelensége és okai,
  - a motiválás folyamatossága,
  - témafeldolgozás tapasztalatai: célok adekvát volta, tanulók érdeklődése, érdekeltsége, aktivitása, a módszerek alkalmassága,
  - eredményességi mutatók, tanulságok.
- a konzultációk eredményeinek összefoglalását,
- hosszabb távú csoportfolyamatok és az egyéni haladás és fejlődés értékelését,
- önértékelő elemzést a tanulócsoporthoz végzett munkáról.

6. A munkanapló készítésének célja:

Bemutassa,

- a. hogy a hallgató képes a képzés különböző területein elsajátított tudást integrálni és a tanári munkájában alkalmazni.
- b. hogy szaktudása alapján képes tanári munkáját önállóan megtervezni és a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni.
- c. hogy képes a tanulók teljesítményeiről és fejlődéséről, valamint a tanulási-tanítási folyamatról módszeresen gyakorlati tapasztalatokat gyűjteni, a tényszerű adatokat elemezni, és következtetéseket megfogalmazni.

#### VPPGW77 - GYAKORLATKÍSÉRŐ SZEMINÁRIUM

<b>Tantárgy felelőse:</b> Dr. Németh Dávid	<b>Féléves óraszám:</b> L: 10	<b>Kredit:</b> 2	<b>Előtanulmányi kötelezettség:</b> VPPGW76 – Szakmódszertani szeminárium 2.	
<b>Tantárgy előadója:</b>	<b>Tárgy besorolása:</b> kötelező	<b>Meghirdetés féléve:</b> tavaszi	<b>Oktatás nyelve:</b> magyar	<b>Értékelés módja:</b> Gyakorlati jegy
			<b>Ajánlott félév:</b> IV.	<b>Értékelés módszere:</b>

A hallgatók a gyakorlaton szerzett tapasztalataikat hallgatótársaikkal együtt szakmai irányítás mellett dolgozzák fel.

A gyakorlat konkrét helyzeteiben és feladataihoz kapcsolódva elemzik az óra-előkészítés folyamatát, benne az oktatási és nevelési célkitűzéseket, azok megvalósításával kapcsolatos didaktikai döntéseket és nevelési elképzeléseket, szándékokat. Vizsgálják továbbá a megvalósult óra folyamatait és eredményeit. A tervekkel való egybevetés után keresik a választ az eltérések, a sikertelenségek, a váratlan körülmények, fordulatok, elakadások, felmerült nevelési problémák okaira. Pedagógiaileg értékelik saját reflexióikat, probléma-érzékenységüket és megoldási elképzeléseiket.